

Nytt forskningsprojekt? Viktigt om etikprövning och datahantering!

Etikprövning

Vid all forskning som involverar människor bör forskaren göra etiska överväganden. Enligt etikprövningslagen ska projekt som exempelvis påverkar en annan människa fysiskt eller psykiskt, eller som innebär att känsliga personuppgifter hanteras, etikprövas av Etikprövningsmyndigheten (EPM).

Varje forskare har ansvar för att ansöka om etikprövning om forskningen kan falla inom lagen. Prefekten har ansvar för att skapa förutsättningar för detta. Löpande ansvar för att aktualisera frågan om etikprövning har:

- **prefekten** (eller **ställföreträdande prefekt för forskning och forskarutbildning**), som tar upp med ansvarig forskare vid medelsansökan om nya projekt, liksom med nyanställda forskare (med hjälp av institutionens etksamordnare)
- **föreståndare/ämnesansvariga**, som tar upp med ansvarig forskare i samband med projektstart (inklusive hur eventuella villkor i etikprövningsbeslut ska uppfyllas)
- **handledare**, som tar upp diskussionen med nya doktorander
- **studierektor för forskarutbildningen**, som informerar handledare och övervakar att nya doktorandprojekt diskuteras.

För att underlätta uppfångandet av projekt som ska etikprövas, liksom prefektens uppföljning, finns en blankett som varje ansvarig forskare fyller i (handledare tillsammans med doktorand). Denna finns på Sveflers interna sida på webben under Forskning.

Forskaren lämnar blanketten till etksamordnaren, som tillsammans med forskningsansvarig prefekt och forskaren diskuterar om projektet ska etikprövas eller inte. Ibland kommer forskaren att hänvisas till SU:s etikstöd (etik.fs@su.se). När prefekt fattat beslut om etikprövning ska ske eller inte, meddelas forskaren av etksamordnaren med mejlkopia med färdig blankett till Sveflers diarium (diariet.svefler@su.se). Att beslut om att inte etikpröva finns dokumenterat i diariet är viktigt för framtida uppföljning.

Ansökan om etikprövning gör forskaren på EPM:s hemsida, i systemet Ethix. Stöd vid ansökan finnas att få hos SU:s etikstöd (se ovan) och institutionens etiksamordnare. På intranätet i Common finns exempel på tidigare ansökan, beslut och överklaganden. God hjälp och mallar för samtyckesblanketter m.m. finns också hos EPM: www.etikprovningmyndigheten.se

Kryssa alltid i rutan för *rådgivande yttrande*. Om ansökan inte tas upp till behandling (för att projektet inte anses falla inom lagen) kan ett sådant vara användbart exempelvis vid publicering.

Ansökan signeras av ansvarig forskare och prefekt. Därefter får forskaren information från EPM om betalning, som skickas vidare till Sveflers ekonomer på ekonomi.svefler@su.se, med uppgift om varifrån betalningen ska tas (ämnets forskarutbildning, ämnets forskning, eget externt bidrag etc.). OBS att de olika enheterna har sina rutiner för ansökan om medel för etikprövning! Ansökan skickas också till diariet.svefler@su.se.

När EPM har haft sitt möte får forskaren och prefekten besked om beslut. Även detta skickas till diariet.svefler@su.se av prefekten.

Beskedet kan bli antingen *komplettering*, *godkännande*, *avslag* eller *avvisande*. Vid avslag (och ibland vid avvisande) kan det vara nödvändigt att överklaga, eftersom forskningen annars inte kan genomföras på det planerade sättet. Forskaren uppmanas diskutera detta med SU:s etikstöd och/eller Sveflers etiksamordnare, och meddela prefekten, som är den som skickar in ett eventuellt överklagande.

Efter godkännande (eventuellt med villkor) kan forskare genomföra sitt projekt. Prefekten ansvarar för att följa upp etikprövad forskning regelbundet och efter avslutat projekt.

Datahantering

På blanketten som fylls i vid start av nya projekt ställs också frågor om datahantering och datalagring. De hänger delvis ihop med etikprovningsslagen, men också med andra regelverk som universitetet ska följa (offentlighetslagstiftningen och GDPR). Många externa finansiärer kräver också en datahanteringsplan.

Hjälp och stöd för detta finns att få hos SU:s forskningsdatateam. Stöd och tips finns också på Sveflers interna sida på webben under Forskning.

<https://medarbetare.su.se/forskning/forska/forskningsdata>

opendata@su.se
